Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

5 септември 2019 година*

„Преюдициално запитване — Директива 2008/48/ЕО — Защита на потребителите — Потребителски кредит — Член 10, параграф 2, букви з) и и) и параграф 3 — Информация, която трябва да се съдържа в договора — Национална правна уредба, която предвижда задължението за посочване на разбивка на всяка погасителна вноска, показваща погасяването на главницата, лихвите и разходите“

По дело C-331/18

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Krajský súd v Prešove (Областен съд Прешов, Словакия) с акт от 5 април 2018 г., постъпил в Съда на 22 май 2018 г., в рамките на производство по дело

ТЕ

срещу

Pohotovosť s. r. o.,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: C. Toader, председател на състав, A. Rosas и M. Safjan (докладчик), съдии,

генерален адвокат: E. Sharpston,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Pohotovosť s. r. o., от J. Fuchs,

– за словашкото правителство, от B. Ricziová, в качеството на представител,

– за Европейската комисия, от A. Tokár, G. Goddin и C. Valero, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

* Език на производството: словашки.

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 10, параграф 2, букви з) и и) и параграф 3 от Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета (ОВ L 133, 2008 г., стр. 66 и поправки в ОВ L 207, 2009 г., стр. 14; ОВ L 199, 2010 г., стр. 40 и ОВ L 234, 2011 г., стр. 46).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между TE и Pohotovosť s. r. o. относно отговорността на последното, че не е посочило в договора за кредит разбивка на всяка погасителна вноска, която показва погасяването на главницата, лихвите и евентуално допълнителните разходи по кредита.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения 9, 19, 30 и 31 от Директива 2008/48 гласят:

„(9) Пълната хармонизация е необходима, за да се осигури на всички потребители в Общността високо и равностойно ниво на защита на техните интереси и за да се създаде реален вътрешен пазар. Ето защо на държавите членки не следва да се позволява да запазят или въвеждат национални разпоредби, различни от предвидените в настоящата директива. Това ограничение обаче следва да се прилага само тогава, когато са налице разпоредби, хармонизирани чрез настоящата директива. Когато не съществуват такива хармонизирани разпоредби, държавите членки следва да са свободни да запазят или въвеждат национално законодателство […]

[…]

(19) За да се даде възможност на потребителите да взимат своите решения при пълно знание за фактите, те следва да получават адекватна информация относно условията и стойността на кредита и относно техните задължения, преди да бъде сключен договорът за кредит, която те могат да вземат със себе си и да обмислят. […]

[…]

(30) Настоящата директива не урежда свързани с договорното право въпроси относно действителността на договорите за кредит. Ето защо в тази област държавите членки могат за запазят или въведат национални разпоредби, които са в съответствие с правото на Общността. Държавите членки могат да регламентират правния режим на офертата за сключване на договор за кредит, по-специално кога се представя тя и за какъв срок е обвързваща за кредитора. Ако такова предложение се представя едновременно с преддоговорната информация, предвидена от настоящата директива, то, както и всяка допълнителна информация, която кредиторът желае да предостави на потребителя, следва да бъде представено в отделен документ, който може да бъде приложен към „Стандартната европейска информация за потребителския кредит“.

(31) За да се даде възможност на потребителя да познава своите права и задължения по договор за кредит, този договор следва да съдържа цялата необходима информация по ясен и кратък начин“.

4 Съгласно член 1 от тази директива, озаглавен „Предмет“:

„Целта на настоящата директива е да хармонизира някои аспекти на законите, подзаконовите актове и административните процедури на държавите членки, отнасящи се до договорите за потребителски кредит“.

5 Член 10 от посочената директива, озаглавен „Информация, която следва да се съдържа в договорите за кредит“, гласи:

„1. Договорите за кредит се изготвят на хартиен или друг траен носител.

Всяка от страните по договора получава екземпляр от договора за кредит. Настоящият член не засяга националните правила, отнасящи се до действителността на сключването на договорите за кредит, които са в съответствие с правото на Общността.

2. Договорът за кредит посочва по ясен и кратък начин:

[…]

ж) годишния процент на разходите и общата сума, дължима от потребителя, изчислена при сключването на договора за кредит; посочват се всички допускания, използвани за изчисляването на този процент;

з) размера, броя и периодичността на дължимите погасителни вноски и, когато е уместно, реда на разпределение на вноските между различни неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването;

и) при погасяване на главницата по срочен договор за кредит, правото на потребителя да получи при поискване и безвъзмездно и по всяко време през целия срок на действие на договора за кредит извлечение под формата на погасителен план.

Погасителният план посочва дължимите плащания и сроковете и условията, отнасящи се до извършването на тази плащания; планът съдържа разбивка на всяка погасителна вноска, показваща погасяването на главницата, лихвата, изчислена на базата на лихвения процент, и, когато е приложимо, допълнителните разходи; когато лихвеният процент не е фиксиран или когато допълнителните разходи могат да бъдат променени съгласно договора за кредит, погасителният план посочва по ясен и кратък начин факта, че данните в плана са валидни само до последваща промяна на лихвения процент или на допълнителните разходи съгласно договора за кредит;

й) ако разходите и лихвата следва да се заплатят без погасяване на главницата, извлечение, показващо периодите и условията за плащане на лихвата по кредита и свързаните повтарящи се и еднократни разходи;

[…]

ф) когато е приложимо, други условия по договора;

[…]

3. Когато се прилага параграф 2, буква и), кредиторът предоставя на потребителя безплатно и по всяко време през цялото време на действие на договора за кредит извлечение под формата на погасителен план.

4. При договор за кредит, в който плащанията, направени от потребителя, не водят до незабавно съответно погасяване на общия размер на кредита, а се използват за формиране на средства в периоди и при условия, предвидени в договора за кредит или в допълнителен договор, договорната информация, изисквана съгласно параграф 2, включва ясно и кратко изявлението, че такива договори за кредит не предвиждат гаранция за погасяване на общия размер на кредита, усвоен по договора за кредит, освен ако такава не е дадена.

[…]“.

6 Член 14 от същата директива, озаглавен „Право на отказ“, предвижда в параграф 1:

„Потребителят разполага със срок от четиринадесет календарни дни, в който да се откаже от договора за кредит, без да посочва основания за това.

Срокът за отказ започва:

а) от деня на сключването на договора за кредит, или

б) от деня, в който потребителят получава условията на договора и информацията в съответствие с член 10, ако този ден е след датата, посочена в буква а) от настоящата алинея“.

7 Член 22 от Директива 2008/48, озаглавен „Хармонизация и императивен характер на настоящата директива“, гласи:

„1. Доколкото настоящата директива съдържа хармонизирани разпоредби, държавите членки [не] могат да […] запазят или въвеждат [в националното си право] разпоредби, различни от предвидените в настоящата директива.

[…]

3. Държавите членки освен това гарантират, че разпоредбите, които приемат за изпълнение на настоящата директива, не могат да бъдат заобиколени в резултат на начина, по който са формулирани договорите, по-конкретно чрез включване на усвоявания или договори за кредит, попадащи в приложното поле на настоящата директива, в договори за кредит, чийто характер или цел би позволил да се избегне изпълнението ѝ.

[…]“.

8 Приложение II („Стандартна европейска информация относно потребителския кредит“) към Директива 2008/48 съдържа в точка 2, озаглавена „Описание на основните характеристики на кредитния продукт“, рубрика, наречена „Вноски и, ако е уместно, редът на разпределение на вноските“. На тази рубрика съответства следното описание:

„Следва да платите следното:

[Размерът, броят и честотата на плащанията от страна на потребителя]

Лихвите и/или таксите се заплащат по следния начин: […]“.

Словашкото право

9 Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Закон № 129/2010 за потребителския кредит и другите кредити и заеми за потребителите и за изменение и допълнение на някои закони) цели да транспонира Директива 2008/48 в словашкото право.

10 Съгласно член 9, параграф 2 от този закон, в редакцията му, приложима към 1 октомври 2015 г.:

„Наред с общите реквизити по Гражданския кодекс, […] договорът за потребителски кредит съдържа и данни за:

[…]

k) годишния процент на разходите и общата сума, дължима от потребителя, изчислена въз основа на актуалните данни към момента на сключване на договора за потребителски кредит; посочват се всички основни данни, използвани за изчисляването на този процент;

l) размера, броя и падежите на вноските за погасяване на главницата, на лихвите и на другите разходи, а евентуално и реда на разпределение на вноските между различни неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването на потребителския кредит;

m) при погасяване на главницата по срочен договор за потребителски кредит, правото на потребителя по всяко време през целия срок на действие на договора за потребителски кредит да поиска и получи безплатно извлечение под формата на посочения в параграф 5 погасителен план.

[…]“.

11 Член 9, параграф 2 от Закон № 129/2010 в редакцията му, приложима, считано от 1 май 2018 г., гласи:

„Наред с общите реквизити по Гражданския кодекс, […] договорът за потребителски кредит съдържа и данни за:

[…]

h) годишния процент на разходите и общата сума, дължима от потребителя, изчислена въз основа на актуалните данни към момента на сключване на договора за потребителски кредит; посочват се всички основни данни, използвани за изчисляването на този процент;

i) размера, броя и периодичността на дължимите погасителни вноски и, когато е уместно, реда на разпределение на вноските между различни неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването на потребителския кредит;

j) при погасяване на главницата по срочен договор за потребителски кредит, правото на потребителя по всяко време през целия срок на действие на договора за потребителски кредит да поиска и получи безплатно извлечение под формата на посочения в параграф 5 погасителен план.

[…]“.

12 Член 11, параграф 1 от Закон № 129/2010 в редакцията му приложима към 1 януари 2013 г., гласи:

„За отпуснатия потребителски кредит не се дължат лихви и разходи, ако:

[…]

d) в ущърб на потребителя договорът за потребителски кредит не посочва вярно годишния процент на разходите“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

13 На 1 октомври 2015 г. TE сключва с Pohotovosť договор за потребителски кредит в размер на 350 EUR за срок от една година, като сумата, която трябва да се върне, е 672 EUR. Договорът предвижда лихви в размер на 224 EUR и „комисиона“ в размер на 98 EUR.

14 След като договарят една-единствена вноска за връщане на кредита, страните договарят — още същия ден — план за разсрочено плащане на дълга на 12 месечни вноски в размер на 56 EUR. Годишният процент на разходите (наричан по-нататък „ГПР“) за кредита, който трябва да се върне с една-единствена вноска, е 28 %, докато ГПР за кредита, който трябва да се върне на месечни вноски, възлиза на 281,64 %.

15 В общите условия на посочения договор се предвижда, че „ГПР се изчислява въз основа на общия размер на кредита, размера на комисионата, падежа на вноската за погасяване на главницата и на комисионата (с изключение на лихвите, нотариалните разходи, разходите за нарушаване на договорните задължения и другите разходи, изключени от ГПР със специална разпоредба)“.

16 Разглежданият в главното производство договор не посочва причините, поради които лихвите не са включени в ГПР, нито причините, поради които ГПР от 28 % е изчислен единствено въз основа на „комисионата“, но не и на акцесорните плащания, и по-конкретно лихвите.

17 Освен това в посочения договор не се съдържа никаква разбивка на погасителните вноски по кредита, която показва погасяването на главницата и останалите елементи от стойността на кредита.

18 TE сезира Okresný súd Humenné (Окръжен съд Хумене, Словакия) с жалба за ангажиране на отговорността на Pohotovosť за нарушение на задължението по член 9, параграф 2, буква l) от Закон № 129/2010 в редакцията, му приложима към 1 октомври 2015 г.

19 С решение от 27 ноември 2017 г. този съд отхвърля жалбата на TE.

20 TE подава въззивна жалба срещу това решение пред Krajský súd v Prešove (Областен съд Прешов, Словакия).

21 Запитващата юрисдикция констатира, че в изпълнение на решение на Съда от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842, т. 51—59), словашкият законодател е изменил Закон № 129/2010, като е заличил в член 9, параграф 2, буква l) от посочения закон — в редакцията му, приложима към 1 октомври 2015 г. — задължението за посочване в договор за кредит „на падежите на вноските за погасяване на главницата, на лихвите и на другите разходи“. Това задължение е заменено със задължението по член 9, параграф 2, буква i) от посочения закон — в редакцията му, приложима, считано от 1 май 2018 г. — за посочване в договора за кредит на „периодичността на дължимите погасителни вноски“.

22 В това отношение, на първо място, запитващата юрисдикция отбелязва, че Закон № 129/2010 — в редакцията му, приложима към 1 октомври 2015 г. — не предвижда изрично, че „падежите на вноските за погасяване на главницата, лихвите и другите разходи“ трябва да бъдат посочени под формата на погасителен план. Като изменя този закон, считано от 1 май 2018 г., словашкият законодател премахва задължението за посочване в договор за кредит на разбивка на погасителните вноски по кредита, която показва погасяването на главницата, лихвите и другите разходи не само под формата на погасителен план, но и под каквато и да било друга форма.

23 В главното производство обаче ТЕ не иска прилагането на погасителен план към подписания от него договор за кредит, а в договора да се съдържа поне в обобщена форма посочената в предходната точка разбивка.

24 Що се отнася до тълкуването на член 10, параграф 2, букви з) и и) и член 22, параграф 1 от Директива 2008/48, направено в решение от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), запитващата юрисдикция счита, че единственото, което тези разпоредби не допускат, е дадена държава членка да предвиди в националната си правна уредба задължение за уточняване на разбивката на вноските за погасяване на главницата по кредита под формата на погасителен план.

25 На второ място, запитващата юрисдикция констатира, че посочването на разбивка на погасителните вноски по кредита, която показва погасяването на главницата, лихвите и другите разходи, позволява да се провери с по-голяма яснота дали падежите се отнасят до лихвите, които трябва да се включат в изчисляването на ГПР.

26 На трето място, запитващата юрисдикция иска да се установи дали, за да гарантира ефективното прилагане на Директива 2008/48, тя трябва да приложи разпоредбите на Закон № 129/2010 — в редакцията му, приложима, считано от 1 май 2018 г. — към разглеждания в главното производство договор, който е сключен на 1 октомври 2015 г.

27 В това отношение с решение от 22 февруари 2018 г. Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република) е постановил, че що се отнася до договорите за кредит, сключени преди 1 май 2018 г., словашките съдилища са длъжни да тълкуват националното право в съответствие с правото на Съюза и по този начин да постигнат резултата, предвиден в Закон № 129/2010, в редакцията му, приложима от 1 май 2018 г.

28 Запитващата юрисдикция обаче се опасява, че подобно тълкуване на разглежданите национални разпоредби е contra legem и противоречи на принципа на правна сигурност.

29 При тези обстоятелства Krajský súd v Prešove (Областен съд Прешов) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) а) След постановяване на решение [от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)] словашкият законодател заличава, считано от 1 май 2018 г., израза „на главницата, на лихвите и на другите разходи“ от член[9, параграф 2, буква l) от Закон № 129/2010, в редакцията му, приложима към 1 октомври 2015 г.] като договорен реквизит относно погасителните вноски по кредита. По този начин отпада законоустановеното право на потребителите в договор за потребителски кредит да бъде посочена под каквато и да било форма (не само чрез погасителен план) разбивка на вноските за погасяване на кредита на главница, лихви и други разходи, както и санкцията за нарушаване на това право.

б) От 1 май 2018 г. изменението на [Закон № 129/2010] позволява на съдилищата да осигурят пълното изпълнение на решение [от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)]. При споровете, произтичащи от договори, сключени с

потребителите преди 1 май 2018 г., обаче е необходимо чрез тълкуване, съответстващо на правото на Съюза, да се постигне по същество същият резултат като преследвания от законодателя.

в) При тези обстоятелства отправеният до Съда на Европейския съюз въпрос се отнася до тълкуването на правото на Съюза при прилагане на индиректния ефект на директивите. Предвид обилната съдебна практика, с която в миналото съдилищата признават, че Закон № 129/2010 предоставя на потребителите правото да получат разбивка на вноските за погасяване на кредита на главница, лихви и други разходи, се поставя въпросът:

При прилагане на индиректния ефект на Директивата в хоризонталните правоотношения между частноправни субекти с цел да се гарантира нейното пълно действие, като се използват всички способи за тълкуване и цялото вътрешно право, допуска ли принципът на правна сигурност, в рамките на спор във връзка потребителски договор, сключен преди 1 май 2018 г., съдът да постанови решение със същите последици като тези, до които води изменението на закона — с действие от 1 май 2018 г. — прието от законодателя в изпълнение на решение [от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)]?

В случай че Съдът отговори [утвърдително] на първия въпрос, буква в) […] се поставят следните допълнителни въпроси:

2) Трябва ли [решение от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842)] и Директива 2008/48 […] да се тълкуват в смисъл, че Съдът на Европейския съюз е постановил, че [тази] директива не допуска национална правна уредба, която изисква разбивката на вноските за погасяване на кредита да се предоставя не само под формата на погасителен план, а в каквато и да е предвидена от закона форма за посочване на размера, броя и периодичността на вноските за погасяване на главницата по потребителски кредит?

3) Трябва ли [посоченото] решение на Съда на Европейския съюз да се тълкува — [освен посоченото за главницата] — в смисъл, че отговаря и на въпроса дали правна уредба на държава членка, която установява правото на потребителите в договора за потребителски кредит да се посочват размерът, броят и падежите за плащане на лихвите и на другите разходи, надхвърля предписанията на Директива 2008/48? Ако [същото] съдебно решение се отнася и до лихвите и другите разходи, надхвърлят ли предписанията на Директива 2008/48, и по-конкретно на член 10, параграф 2, буква й), и различните от погасителен план законодателни формули, свързани с начините за погасяване на лихвите и на другите разходи?“.

По допустимостта на преюдициалното запитване

30 В писменото си становище Pohotovosť поддържа, че преюдициалните въпроси са недопустими.

31 Що се отнася до първия въпрос, това дружество поддържа, че принципът на правна сигурност, на който се позовава запитващата юрисдикция, попада в обхвата на националното право, а Съдът има право да тълкува само правото на Съюза.

32 Освен това националният съд, а не Съдът, бил този, който трябва да прецени дали в главното производство националното право може да бъде тълкувано в съответствие с правото на Съюза.

33 Що се отнася до втория и третия въпрос, Pohotovosť припомня, че както е видно от акта за преюдициално запитване, разглежданият в главното производство договор предвижда изплащане на кредита без погасяване на главницата. При тези обстоятелства въпросите относно погасителния план били лишени от всякакво практическо значение в главното производство.

34 Според Pohotovosť словашката правна уредба не предвижда никакви санкции, ако в договора за кредит не се съдържа погасителен план или обобщение на периодите и условията за плащане на лихвата по кредита и на свързаните повтарящи се и еднократни разходи. Поради това въпросите относно разбивката на всяка погасителна вноска, показваща погасяването на главницата, лихвите и евентуално допълнителните разходи, нямали никакво практическо значение в случая.

35 Освен това, без формално да повдигат възражение за недопустимост на преюдициалното запитване, словашкото правителство и Европейската комисия констатират, че както е видно от акта за преюдициално запитване, в разглеждания договор за кредит е посочен грешен ГПР. Словашкото правителство счита, че ако посоченият в този договор ГПР е по-нисък от действителния годишен процент на разходите, няма да се дължат лихви и разходи по кредита в съответствие с член 11, параграф 1 от Закон № 129/2010. При тези обстоятелства тази санкция можела да се приложи в случая, независимо от отговора на Съда на преюдициалните въпроси.

36 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическа рамка, която той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция запитване само ако е съвсем очевидно, че искането тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси, както и да разбере защо националната юрисдикция смята, че се нуждае от отговорите на тези въпроси, за да реши висящия пред нея спор (решение от 8 май 2019 г., PI, C-230/18, EU:C:2019:383, т. 40 и цитираната съдебна практика).

37 В случая запитващата юрисдикция поставя въпроси, които са свързани с тълкуването на акт на правото на Съюза, а именно с тълкуването на Директива 2008/48, и в този контекст иска изясняване на решение от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842).

38 Що се отнася до довода на словашкото правителство и на Комисията, че тъй като е посочен грешен ГПР, съгласно националната правна уредба националният съд може да реши, че по разглеждания в главното производство договор не се дължат лихви и разходи, трябва да се припомни, че главното производство се отнася до искане на потребител за ангажиране на отговорността на Pohotovosť за нарушаване на задължението за посочване в договора за кредит на всички задължителни елементи в съответствие с националната правна уредба и с Директива 2008/48. При тези обстоятелства, ако запитващата юрисдикция потвърди, че има възможност да санкционира Pohotovosť за погрешно посочения ГПР, така или иначе тази възможност не може да обезсмисли напълно с оглед решаването на спора изясняването от Съда на изискванията на Директивата относно останалите елементи, които задължително трябва да се съдържат в договор за потребителски кредит, като посочената директива се отнася както до плащането на кредита с погасяване на главницата, така и до плащането на разходите и лихвите без такова погасяване.

39 Следователно трябва да се констатира, че преюдициалното запитване е допустимо.

По преюдициалните въпроси

По втория и третия въпрос

40 С втория и третия си въпрос, които трябва да се разгледат заедно и на първо място, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 10, параграф 2, букви з)—й) от Директива 2008/48 във връзка с член 22, параграф 1 от същата директива трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална права уредба като разглежданата в главното производство, съгласно която договорът за кредит трябва да съдържа разбивка на всяка погасителна вноска, която да показва погасяването на главницата, лихвите и другите разходи.

41 Най-напред трябва да се припомни, от една страна, че Директива 2008/48 е приета с двойната цел да се осигури високо и равностойно равнище на защита на интересите на всички потребители в Европейския съюз и да се улесни изграждането на добре функциониращ вътрешен пазар на потребителски кредити (вж. в този смисъл решения от 21 април 2016 г., Radlinger и Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, т. 61 и от 2 май 2019 г., Pillar Securitisation, C-694/17, EU:C:2019:345, т. 38).

42 От друга страна, задължението за предоставяне на информация по член 10, параграф 2 от Директива 2008/48 допринася, подобно на задълженията по членове 5 и 8 от тази директива, за постигането на тези цели (вж. в този смисъл решение от 21 април 2016 г., Radlinger и Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, т. 61).

43 Съгласно член 10, параграф 2, буква з) от Директива 2008/48 договорът за кредит ясно и кратко посочва размера, броя и периодичността на дължимите погасителни вноски и, когато е уместно, реда на разпределение на вноските между различни неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването.

44 От член 10, параграф 2, буква и) и параграф 3 от посочената директива е видно, че при погасяване на главницата по срочен договор за кредит само при наличие на искане от потребителя — което може да бъде направено през целия срок на действие на договора — кредитодателят е длъжен безплатно да му предостави извлечение под формата на погасителен план.

45 В това отношение Съдът е постановил, че предвид ясния текст на член 10, параграф 2, букви з)—й) от Директива 2008/48 тя не предвижда изискване договорът за кредит да съдържа подобно извлечение под формата на погасителен план (решение от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, т. 54).

46 Следва да се добави, че всяка форма на структурирана разбивка на всяка погасителна вноска по кредита, която показва погасяването на главницата, лихвите и евентуално допълнителните разходи по кредити, трябва да се счита за погасителен план по смисъла на член 10, параграф 2, буква и) от Директива 2008/48.

47 Ако обаче разходите и лихвата следва да се заплатят без погасяване на главницата, трябва да се припомни, че съгласно член 10, параграф 2, буква й) от посочената директива договорът за кредит трябва да съдържа извлечение, показващо периодите и условията за плащане на лихвата по кредита и свързаните повтарящи се и еднократни разходи.

48 Предвид горепосочените съображения следва да се констатира, че Директива 2008/48 не съдържа задължение за посочване под каквато и да било форма в договор за кредит на разбивка на погасителните вноски на потребителя, която показва погасяването на главницата, ако тя се погасява с тези плащания, лихвите и другите разходи, дължими съгласно този договор.

49 Същевременно трябва да се припомни, че съгласно член 22, параграф 1 от Директива 2008/48, доколкото тя съдържа хармонизирани разпоредби, държавите членки не могат да запазят или въвеждат в националното си право разпоредби, различни от предвидените в тази директива.

50 В това отношение Съдът вече е постановил, че член 10, параграф 2 от Директива 2008/48 извършва такава хармонизация, що се отнася до елементите, които задължително трябва да бъдат включени в договора за кредит (решение от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, т. 56).

51 При тези обстоятелства на втория и третия въпрос трябва да се отговори, че член 10, параграф 2, букви з)—й) от Директива 2008/48 във връзка с член 22, параграф 1 от същата директива трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, съгласно която договорът за кредит трябва да съдържа разбивка на всяка погасителна вноска, която да показва погасяването на главницата, лихвите и другите разходи.

По първия въпрос

52 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 10, параграф 2 и член 22, параграф 1 от Директива 2008/48, както се тълкуват в решение от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), са приложими към договор за кредит като разглеждания в главното производство, сключен преди постановяване на това решение и преди изменението на националната правна уредба, прието с цел да се осигури съответствие с възприетото в това решение тълкуване.

53 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда тълкуването, което последният дава на норма от правото на Съюза, уточнява и изяснява значението и приложното поле на тази норма, както тя трябва или е трябвало да се разбира и прилага от момента на нейното влизане в сила. Следователно, така разтълкувана, нормата може и трябва да се прилага от съда дори към правоотношения, възникнали и установени преди влизането ѝ в сила и преди решението по искането на тълкуване, ако освен това са налице условията, които позволяват пред компетентните юрисдикции да се отнесе спор по прилагането на посочената норма (вж. в този смисъл решение от 13 декември 2018 г., Hein, C-385/17, EU:C:2018:1018, т. 56 и цитираната съдебна практика).

54 В главното производство запитващата юрисдикция трябва да тълкува националното право, приложимо към датата на релевантните факти, в случая към датата на сключване на разглеждания договор, а именно 1 октомври 2015 г., във възможно най-пълна степен, но не contra legem, в съответствие с Директива 2008/48, съобразно тълкуването ѝ в решение от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842).

55 В това отношение, както припомнят словашкото правителство и Комисията в писмените си становища, една национална юрисдикция не би имала основание да приеме, че е изправена пред невъзможност да тълкува национална разпоредба в съответствие с правото на Съюза единствено поради факта че тази разпоредба е тълкувана в несъвместим с това право смисъл (вж. в този смисъл решение от 17 април 2018 г., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, т. 73).

56 Това задължение за тълкуване на националното право в съответствие с директивите е ограничено от общите принципи на правото, и по-конкретно от принципа на правна сигурност, и не може да служи за основа на тълкуване contra legem на националното право (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2009 г., Mono Car Styling, C-12/08, EU:C:2009:466, т. 61). Макар обаче задължението за съответстващо тълкуване да не може да служи за основа на тълкуване на националното право contra legem, националните юрисдикции при необходимост трябва да изменят постоянната национална съдебна практика, ако тя се основава на тълкуване на националното право, което е несъвместимо с целите на директива (решение от 8 май 2019 г., Związek Gmin Zagłębia Miedziowego, C-566/17, EU:C:2019:390, т. 49 и цитираната съдебна практика).

57 Предвид гореизложените съображения на първия въпрос трябва да се отговори, че член 10, параграф 2 и член 22, параграф 1 от Директива 2008/48, както се тълкуват в решение от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), са приложими към договор за кредит като разглеждания в главното производство, сключен преди постановяване на това решение и преди изменението на националната правна уредба, прието с цел да се осигури съответствие с възприетото в това решение тълкуване.

По съдебните разноски

58 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

1) **Член 10, параграф 2, букви з)—й) от Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета във връзка с член 22, параграф 1 от същата директива трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, съгласно която договорът за кредит трябва да съдържа разбивка на всяка погасителна вноска, която да показва погасяването на главницата, лихвите и другите разходи.**

2) **Член 10, параграф 2 и член 22, параграф 1 от Директива 2008/48, както се тълкуват в решение от 9 ноември 2016 г., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), са приложими към договор за кредит като разглеждания в главното производство, сключен преди постановяване на това решение и преди изменението на националната правна уредба, прието с цел да се осигури съответствие с възприетото в това решение тълкуване.**

Подписи